

Юрій Коломиєць

Юр
Тема

1983

Юрій Коломиєць

БІЛІ ТЕМИ

Поезії

Дорогим
Наді і Віктору
Віталькам

Щиро — Жорж Коломиєць

Чикаго 8-1-85

ЮРІЙ КОЛОМИЄЦЬ

БІЛІ ТЕМИ

ПОЕЗІЇ

diasporiana.org.ua

СУЧАСНІСТЬ
1983

БІБЛІОТЕКА ПРОЛОГУ І СУЧАСНОСТІ Ч. 158

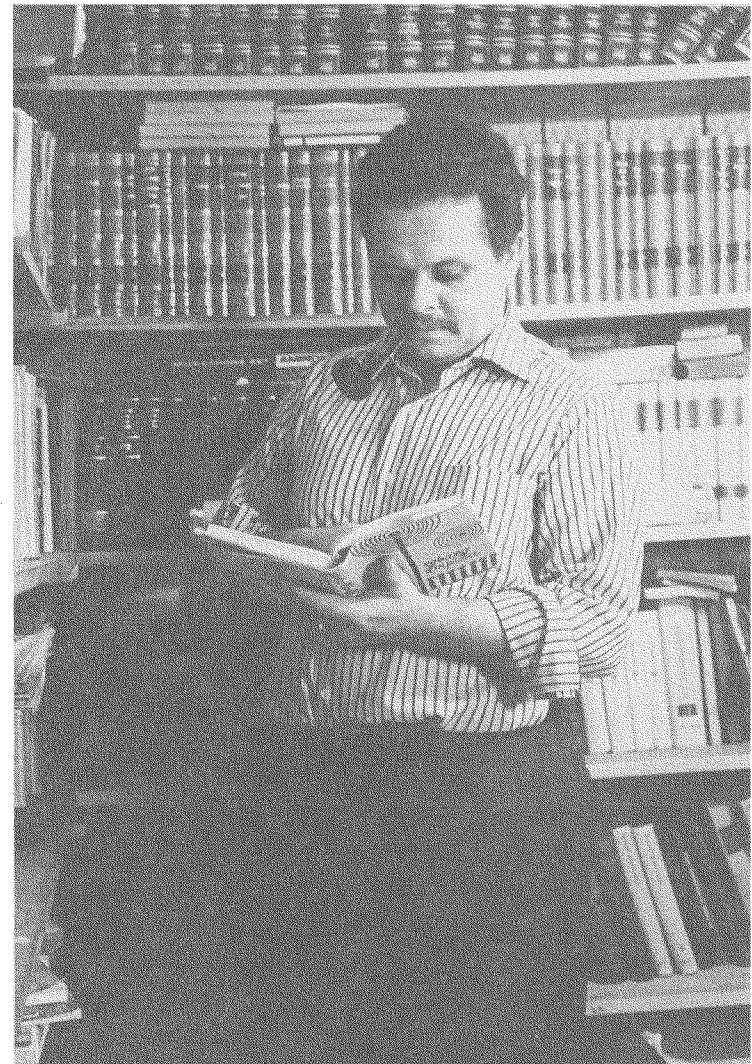
Обкладинка Анатолія Коломийця

George Kolomayets

WHITE THEMES
Poems in Ukrainian

SUČASNIST — 1983

All rights reserved.
Copyright © by Sučasnist
Library of Congress Catalog Card Number: 83-61689

БІЛІ ТЕМИ

Білого броду шукали
теми
на зоряних позах.
Решето сонця клали на
крила...

Теми із вітру, з місяця
вікон,
ви підіймались під полудня
насип.

Білені теми!

Крила безсилі зелено
гасли.

На синій терен сідали
зовиці,
з терему тем білені
птиці.

Теми із листя сіяні
гості
сірого міста.

Впийтесь землею прохані
теми.
Звийтесь до мене паколом
з неба
в білу самотність.

Ляжте на камінь теми
вінками,
на побілені груди.
Птиці-зовиці білі
подруги.

Вилийте руки цвітом
тернослив,

білені теми, на теми із
цегли,
на тіні ажурні камінням
зажур,
на асфальтові груди.

ІЗ БІЛИХ ТЕМ

Не нами це наврочено.
Не прикладались тут відьомські
пальці.
Наш сад-зеленомученик
тремтить на лютні лячним
танцем.
Не стид, бо голе
все:
дерева тужно стигнуть,
на живоплоті чорний
сніг.
Поромом саж в проваллях
міста
мій голиш-слід шукає
ніг.
А ти ж зима!
Була б ти Богом біла!
Ну, забілій!
Золи гілля на синім
піднебінні.
І хай твій лютий,
навмання,
моїм очам розстелить обрус
білий.

ПРОДОВЖЕННЯ ТЕМИ

Горище пахне вудженим
теплом.

Посохли крокви від
ребер.
Запав на бантині
сушняк,
і чуб на небі срібло
втер.

Ковтають очі ями
сонця.
Ночує в лобі
домовик.
Долонь на небі зайва
тисяча.
Клубок думок
на місяці.

Петля зірвалась
з рушника,
аж на полумисок, на
скриню...
Повіки впали з довгих
піл
в манишку стежок
білих.

ІЗ БІЛИХ ТЕМ II

Змучене прядиво тіпає
місто —
вибійчастий колесами
звук.
І мов навмисне місяць
пролився
листопадами пражених
мук.

Як же стіни любити,
коли
засупонюють груди
у вулицях
довгих проріх.
Як містом прожити,
коли
голим безглуздям тіпає
дощ —
зледеніле в деревах
мотуззя.

Тут місяцю тяжко лизать мої
очі:
з-під осени мокрих,
з-під чорного
клоччя.

ІЗ БІЛИХ ТЕМ ІІІ

На погрудді єдиної
ночі
морозом поголені
зими.
Колеса малюють утомлені
очі.
На ліхтарні чийсь образ
малюють
вітри
лапатим жасмином.
А за стінами чути людину,
що з вином
розвела чорний гріх.
Навстіж там ніч під устами
і димом.
Там щастя купують за розмінний
сміх
самотні мужчини.
Хай мій образ гіпсують
сніги
лапатим жасмином.

ІЗ БІЛИХ ТЕМ ІV

Нарізаний камінь причіпком
вітру,
вірить у цвинтар клечанням
віток,
звідки виростуть цитрини
вилиць
і скарбниці у черепах
вулиць.
Тяжко ліктем написані
літери.
Вивітрять губи тесаним
заступом
на голоморозь лип
грабарів
сірий хліб.
Лишиться плід руками на
камені
пересушених літ.
Лишаться міти на камені
ліктів
недоказаним літом.

ТЕМА V

Тільки сонце злиже
крохмаль,
я шукаю роги
тюльпанів.

Люди кажуть: він
божевільний,
люди кажуть: він, мабуть,
поет.

ІЗ ТЕМИ VI

Вулиці мої, щодня ви на
милицях.
Щодня ви хороші.
Не страхи нишпорять по ваших
піхвах,
по вас пішки почали
ходити
каштанів пороші.

І де діватися
мені?
Тут диво не зміститься
під саму стріху
місяця.

А може вітер дорогу
виліпить,
а може гуки, залізом
задушеним,
із диму задух мені друзів
видушать.

Вулиці мої, щодня ви на
милицях,
щодня ви хороші.

Удосвіта впала катальпи
пороша.

ТЕМА VII

Зранений ґрунт
ненароком
обручами підків.
В полі дим.
В полі трави.
Кучугури комонні.
Пилюга.
Вітер плечі і чуб
покосив...
Ковтуни.
Остроги
і похмурені коні.
Пожарище кущів і пательня
віконця.
Базарюють вогні в чорноротій
імлі.
На коромислі степ і два
сонця.

ІЗ БІЛИХ ТЕМ VIII

Наче почате літо,
а решта
так просто:
каміння теплим бути
проситься.

Скільки солодкої у весни
сили:
і вітер білий,
і земля вміла,
і волосся не проситься
бути сивим.

ТЕМА: ПІСОК

Я говорив із піском
про мудрі
речі.

У річці плавав
місяць
із ранами людських
черевиків,
а я говорив із піском про
майбутність
і про смерть.

Пісок знає все:
він народився на мозолях
небесного прадіда.

Пісок живе життям
благорозумних:
ворушиться від дотику
вітру
і червоніє від людської
смерти.

ТЕМА: НІЧ

Ти знову знана
і прощальна,
сумна і темна як
агат.
Ти зарікалася
«востанне»,
і в стінах думи
погорять.

А на шибках дороги
й попіл,
і хідники і шельми
вулиць;
і щем пливе в ліхтарний
спокій,
і тема — Ніч самотність
тулить.

Як тяжко вкрасти чуже
щастя.
Об черепицю б'ється дятель
темний,
а осінь ця — моє нещастя,
кладає на вікнах зайву
тему.

ОСІННЯ ТЕМА

I

Листок чолом на осінь
божевілля,
і гілля править утреню
зимі.
Дощі і дощ. Гапуззя й трухле
зілля,
і ти ще раз позичений
в землі.

Ударять дзвони зябом об
зіниці,
з дзвіниці бевкне совість
і сльоза.
І що дала землі твоя
правиця,
тебе ж тобі земляця
віддала.

II

Але про інше я:
про вулиці й асфальти,
намисто вікон,
про любов...
Ця ніч тобою грає, наче
в карти,
ще раз позиченим в землі
добром.

Це не прощання
з кленом,
ані з літом.
Волає осінь тихим
рукавом.

І все життя спирається на
лікці
і п'є думки розчиненим
чолом.

І наче стигнеш каменем
і димом.
На диво зріє пам'ять
і трава.
В пучках роки ростуть
годинами.
Мов вбитий птах під п'ятами
земля.

В грудях голоморозь і осінь
всюди.
І мажі стін. І вікон повна
ніч...
І ліхтарі, немов торішні
зміни,
нізачо місяць змили з віч.

Облудою на камінь ляжуть
скроні.
Остання рунда.
Умруть петунії на підвіконні
і ти признаєшся, що ти
секунда.

ЩЕ ОСІНЬ

Чахне осінь на
дорозі
лантухами ліхтарів.
Заплямилися березами
пороздягані
двори.

Бродить цокіт
черепиці
в печерицях сірих
стін.
На ослін поклалась
осінь
у молитві до колін.

Дошовито світять
шиби.
Котять шини круглий
крик.
Жовте світло, наче
згуба,
згребло місто у смітник.

ЩЕ ОДНА ЗИМА

Заскиртували у білі пахви
зиму,
і замісили все плаксиве
на кучугури
білих зажур.

Зима ця —
пристрасть!
Де ти, мій добрий
лютень!?
Я пережив твій
вітер...
Де біла пристань?
Мені не колядують.
Зло.

ВІХОЛА УНОЧІ

Раптово тільки
білизна.
Закручений у хмару
місяць.
Замість провулка
борозна,
і місяць нишком зорі
лічить.

Їх тільки жменя.
Димарів —
неначе нашептали
духи.
Хати — неначе знахарі —
у хвартухах,
неначе повитухи.

Студена ніч. Такі
вчорашні
замерзлі рожна
в стрісі.
Під віхолу на самоті
найкраще,
коли вона зиму торочить
в вічі.

ПОСТІЛЬ

Усе пройшло.
Дзеркала на стіні,
у них відбитки тіні
в павутинні,
а ти, свята, лиш мною
торкана,
живеш у чистому
графині.

Приходить ніч.
На грудях білий
птах,
і він збирає посів
тіла.
І брость грудей пов'яла
на губах...
Нема червоного на
білім.

І тільки руки,
руки
голосні.

ПОСИДЕНЬКИ

Приходить ніч на
посиденьки:
у кужелі вітрів,
в намисті
зір.
Приходить мудрий
місяць
і хоче зрозуміть на скронях
час моїх світил.
На черепицю сідає мудрий
місяць,
моїм вікном впира
чоло,
він хоче пережить зі мною
ніч,
іржавий кухоль і недокінчене
питво.
Аж доки зозулястий
ранок
крилом не вдарить
в скло,
місяць ділить недопите і недосушене
нутро.
Але не знає знаний
місяць
моїх абстрактів сивини,
бо вдень
дроблюся на сто тисяч:
деревами
й людьми.

ДОБРИНЯ

У падаль обвинуться
літа.
Повернеться в падаль
трава,
а вітер залишиться
вітром
у пазусі саду
до дна.
І сонце, вигране
в карти...
Репіжаться губи
й слова.
Вже папороть вереснем
пахне,
а нами запахне
земля.

МІСЬКИЙ САД

Росте сад, із цегли
насаджений.
Жовтим оком залився
пейзаж.
Мури мальовані
сажею,
на іржавому сонці
пожар.

На дахах допікаються
духи,
димарями задуманий
дим.
Росте сад смолою
надушений,
із пожежі панікадил.

І картина під небом
картата,
кінчив люльку останній
димар.
Буде гілля вугілля
картати,
розливши у сад капамар

Розмалюються тіні
зубчасто,
на забутих зеленню
див.

Сад без нас цей
почато,
але нами цей світ
хтось розлив.

ОСІННІЙ СОН

Я сню про біле. Може й
зайво.
Висять на стелі білі
пантухи.
Запахло листя давньо й
тайно,
охайно стелять осінь
ворожки.

І на шибках крізь ночі
безугавно
полощуть клени жовті
фартухи.
І навпрошки огудина
намарно
кладе стежки на білі
подушки.

За стовбурами злої
ткані,
де сині далі збитих
будяків,
збудився прадід у
тумані
з-під скирт прокинутих
вітрил.

ПІД ШПИТАЛЬНИЙ ВЕЧІР

На барви заходу
і вістря брам
упав шпиталь
під засув сонця.

В палатах пізно,
(про це сказали вікна).
Гостям зась!
І вхід взяли на клямку
ночі.

На вулицях убились
лица ниць —
їх називали вікнами,
на них удень
стирчали щоки
аж по лікті.

Тепер закліпали повіки
по стінах хворим світлом,
де дощ по вікнах дробив
дірчасту пісню.

Немов великий вхід
із царських врат,
дахи несуть розлитий
місяць
по склові вулиць
в сірих муках.

І ось приходить вік
шпитальний і пророчий,
як професійний вірш
Коротича.

Халатами ширшить
крохмальний крок —
їх називали

сестрами сердець,
мамами й просто ма...

Вони пілюлями просили
спати
і ляляли краплі в вухо,
щоб спали стіни
на мокрих бруках.

А дощ лином лячить
у голім хмизі,
і кидає дрібну луску
об жостір ночі

в простір,
і ріже тьму живцем
на ожеледь,
щоб люди знали:
десь впав шпиталь
під чорну крокву,
на довгі списи ночі
під засув сонця.

ГУЦУЛ

«Везуть сіль коломийці
та все з Коломиї»
Із чумацької пісні

Пливуть бушлаті сосни
серед неба,
а вітер бродить,
бродить
навпростець.
Якби ці сосни
зрозуміти,
бо сосни в сонці
вишили
остець
гуцульським взором,
зором серед
неба.
Немов бєшиха, зріє
всєнький
світ.
Я тільки в пісні чув
гуцульське
небо,
а прадід був гуцулом
всєнький
вік.

ІЗ ПРОСТОРУ

Земле, земле ти
мізерна.
Ти змістилась у вікно
телевізора,
коли подивився з пательні
місяця.
Ще можна замітить
штафети гір,
рядна морів,
а людей — хоч запали, —
вони пішли на
роботу.

БУРЛАКА

Його обличчя в клоччі
віку,
очей не сягне й
коркотяг.
Сутула тінь. Із роду
скитів.
Про нього кажуть: «він
бурлак».
Він, кажуть, перст не клав
на свята.
Прожив віки життям
бурлак.
І на чолі брижі
пом'яті,
і на брижах бурлацький
знак.

ДОШОВИЙ НАСТРІЙ

Знову дощ патає черепицю
при місяці,
а ліхтарі носять синці
по вулиці.

Кажуть: мокра весна.

Гілля дерев похоже на
загорожу,
і там мучиться
вітер.

МІЙ ХРИСТОС

Напередодні було
свято.
Я тихо ніс Христа
до храму.
Його привично знов
розп'ято
серед недільної
програми.
Де люди, ринок й
барахло,
де доживання цього
світу, —
і мою душу занесло
в благородумний
стук копитів.
І наче я бешихи
частка,
а щастя в дереві
Христа.
Яке просте моє
причастя
у чашці білого
вина.

МАЙЖЕ НОВОРІЧНЕ

Стогнанням клався вечір
під колеса,
і задзвеніли хмизом
зморщені сурелі.
Мороз напивсь морожених
кларнетів, —
в ногах крохмаль і білий
скрип киреї.

А навскрізь камінь
золених снігів
та дивовижні бухти
голих вікон.
Світлам вітри наперекір
несуть сніги
новішим віком.

Та все секунди:
люди, січень і могили,
і погребіння зашморгом
свічок.
На місяці «брат брата взяв
на вила»,
а на долоні світ і зір
разок.

ВЧОРА

Б. Рубчакові

Ти вчора бився крилами
напоспіх.
На очереті вицвіло
мітлиння:
своє чоло розтер на
попіл,
на жорнах дум у білу
глину.

Преображенно спробував
покору,
і костур пробує землі
зарізи,
а птиці мрій знімалися
учора
із дужих скронь твого
заліза.

Ти, наче дуб, у жолудь
вірив.
Ронив роки в лишай
посухи.
Пером терем із віри
вирив
нерукотворної
заслуги.

ПОЛУДЕНЬ

Оса розбила тишу на
обід,
і на кілку пательня сонця
розжипась.
Господар дня у вусі заховав
траву
і коників пустив сукать
Петрів батіг.
І накришилось спеки цвяхами
на плечі
до солонців із соли в ями
поту.
І ненароком день наврочив
спеку;
настояти різак в ім'я
калік.

ВЕЧІР

Сорочка біла прала
квіти.
По дроті сонце йшло
додому;
і сльози верб пустили
віти
до піл самісінького
долу.
Цей вечір наче
дівчина.
І хвартух всю спокусу
криє.
І тиша ця, іще не
вінчана,
насором склала
крила.

ОСТАННЯ ЗУСТРІЧ ІЗ ПОЕТОМ

М. Ситникові

Я ненароком похорон
зустрів
у жаливі мертвецьких
свят.

Світилось сонце
перебгате,
багатих чол на
цвинтарях.

І піл смиренністю
кадила
складав молитви на
дими.
Дивились очі дивним
дивом
на ненасипані
гроби.

А ти, покійнику
незнаний,
не зрозумів людських
турбот.

Тобі на світі
здавна
було під зав'язку
скорбот.

Ти жив і «море по
коліна».
Мірилом руки
в погреббах,
і погребли тебе
насилу
на дивних предкам
цвинтарях.

Все плоско, плоско наче
на долоні.
До гробу вкинули
слова.
Земля лишилася
у колі,
коли росла на ній
трава.

І осінь стала. Лій
посухи.
Із лампачу зробили
хату.
Останній мах кадильних
звуків
ударив блиск лопати.

Тебе неначе не
було,
так рівно, рівно над
тобою.

Канупром пізно проросло
в просіці
слово болю.

І раптом рушили
уста
останнім шепотом
печаті.
І запечатали турботу:
твої слова
ще непочаті.

НАТЮРМОРТ

Так часто він,
то повний
то окраєць;
або блідий,
як тричі вбитий
воїн.
То згорблений, як
старець...
а то вогненний, як
пожар.
А найчастіше просто
місяць,
як сніп зірок —
Волосожар.

Так часто він сидить
на лутці:
то помідором доспіва,
то жбаном меду,
або хлібиною з
пшениці, —
або як синій, синій
баклажан.
А найчастіше просто
місяць —
як сніп зірок —
Волосожар.

БЕРЕЗА

Безсонням ніч пере
білизну,
а вітер зорі вигрібає
з хмар.
Хтось вічно білить ту
березу,
вона неначе поводир
завжди іде
спереду.

НАРОДНИЙ ХРИСТОС

Ви вчора читали
вірші.
Вечір віршів. Читання
власне.
І тихо білили стіни
пусті
на вечорі вашім
безплатнім.

Ваші руки лягали на
череп,
на задушені духи
паперу.
Ви клали руки на
вікна,
(гей, полюбовниця вулиця!),
а сьогодні у вас
такі тихі
повіки і крейда трупарні
на вилицях.

Ви руки поклали на вісті
ключами,
на груди святця,
і дзвони розбовтали
вічність
химерами див
панотця.

Ви читали вірші білій
стелі,
білим стінам читали
вірші...
Шеф трупарні в модерному
стилі

вашу вічність на вік
завершив.

І сьогодні вам
квіти,
уста золотих
панахид.
Учора не знали вас
звідки
виглядати з доріг.

І прощають і нюхають
квіти,
(квіти по совісті власній)
і коліна підлогою
мастять
парастасам підписують
квити.

І тризну проправлять сто
років,
на базарі у безліч
крісел,
і камінь поставлять
столітній, із знаком «народний Христос».

КОЛИШНЕ

Б. Рубчакові

Дерева.
Тиша.
Цвинтар без нудьги,
(на цвинтарі всі друзі).
Відвідують попи
гроби,
і там нас ще нема,
мій друже.

Я обезлюднений
як Крузо.

Ти пам'ятаєш місяць на
столі,
у золотім бокалі
місто;
і зморшки ранку в чорнім
склі,
а ми гойдались на
словах...

Ти пам'ятаєш, на словах?
Ти пам'ятаєш —
до світанку?
Ти пам'ятаєш, оте із слів
намисто?

ПРОПАСНИЦЯ

Ціпи насукані з волосся
грому.
На бантинах завізна
осінь.
Чоло на цеглі. Місто
спить.
Блищить асфальту
постіль.
Все під рукою, на
руках.
Мерці дощу в ярах
долоні.
Кудлата ніч і мокрий
птах,
на кленах храп вервистих
коней.
Все під рукою, на
грудях...
Як тяжко мруть піщалі
грому!
(А мруть і падають чаклунні
птиці).
Простерся місяць, мов
мертвяк,
на друшляку каплиці.
Усе на вікнах, на
очах,
немов життя все на
долоні:
свічки та духи, ворожбит
і ніч убита громом.

ГРОМИ

Небо на кленах у гладь
полотна.
Пронизує небо
тривога.
У вікон дорога
безлоба,
а тут аж мільйон
до порога.
Невпору і пізно, як грім
по зябу,
громисто кошлатіє
пам'ять:
калюка, колеса — усе на
виду,
і коней ребристе
іржання.
На зводах розвори і спиці
громів,
та копи ячмінного
поля,
а над громами Бог
занімів,
і виросла з вікон прокажена
доля.

М'ЯТНО ПОМ'ЯТО

Я впився плодом твого
дерева,
як часто спрагли впиваються
очима досхочу.

Ти була зелена
трава.
Ти була на хвилях
трави —
тиха, одна.
І ти не знала, що вода
зайва,
коли ти єдина у моїй
містині,
(де тільки місяцем впитися)
і твоя врода —
мармурова вода у білій
пустині.

А може, й знала, бо клала
на біль
соняшні руки, а там м'ятно
була
пом'ята трава.

В очах осінь
була,
і був на яблуні червоний перший
лист.
Моя спрага була на
вінцях
стигло повинчаних устами
уст.

І коли я місяць випив
із зіниць
(як спрагли насправді випивають

до дна),
упав червоний лист —
я,
ти —
і лежала м'ятно пом'ята
трава.
Тоді ми неначе
встали,
неначе йшли
і наче бачили ліс,
який називали
людьми.
Там дерева дивні були,
давно без червоного
'листя,
і питалися нас про розлите
з червоного листя
намисто.

Я ТЕБЕ БАЖАВ

присвячено

Я тебе бажав, але сходили
інші тюльпани.
Ти була недоторкана
жерделя.
Я тебе бажав, та не мав
води
полити твою любов,
яка б росла
на моїм підвіконні.
Помилка
була затяжних дощів.
Я не вилив
із очей стежки до твоєї
троянди.
Сьогодні посію
петунії,
які простягнуться до твоїх
охочих уст.

НЕ БАЛЯДА

Сонце лежить під
рядном,
а дерева малюють японські
малюнки.
Світ витікає крізь
пальці.
Починається диво
дерев,
починається диво
уранці.
Його беруть на
рогатки.
Зачіпає хрести
богомілля
і летить суньголов між
людей,
у пожмакані вії.
На ньому катаються
діти.
На ньому сушать
білизну.
Його наливають у шкіру
охочі.
Ним ділять світи.
Ним світять
у вікнах,
сонцем засліплюють
очі.

ЛЮБОВ НА ПРОДАЖ

Продавалась любов
на очах моїх
вулиць.
Продавалась любов
за бульварне
слово вночі:
під сонцями міста
і під місяцем спалених
мурів.
Тріпалась ніч на чорнім
ножі...
Любов не знаходила
місця.

Купувалась любов
залюбки:
за звуки гітарних
струн,
за спокусливі джазові
звуки,
за самотність, розпуку,
за сум.

Купувалась любов у
провулку
за тінь нестійку,
й розлитим обличчям у
місяць
пускалась в гріховну
ходу.

УРОКИ

Нівечили дні мої
серед останніх рук
повитухи.
Вивертали осикняг
долонь
до нап'ятого сонця.

Преображенно вибивали
просіку
із обручів чола для
ворожки
із довгим оком моєї долі.

Під сонцем копали
колодязь,
щоб бачити зорі на золотих
спинах цвіркунів.

Тоді вилили тіло у
лоханку
із натхи і розбовтків
життя.

ЗАДУШЕНЕ МІСТО

Вірили і били навзаки
перетертий
камінь,
щоб знак потвори переріс на
прощах
оливкових кіс.

Виводили і гнули
голоси,
пропечені вилиці
вулиць,
димом і воском
намулені.

Повисло павутиння
вікон,
затоплених людьми на віки
вічні.

Тут щастя не знайти
повісма
на повістях потопу
стін.

НА ІОРДАНІ

Дзвенять вітри.
Вітри,
немов дзвіниці.
І два хрести на цямринах
криниці.
Іордан і люди,
від снігу білі
голуби,
і крила б'ють
у пляшці срібної
води.

А може, міт?
Свячена крапля на
чолі.
Кропило з віт,
і повний ум свяченої
води.

НА ДРУГИЙ ДЕНЬ

Я бачив, як буланий
вітер
в дощі вечірнім гриву
прав;
ламав ще голі
віти,
а в мене очі
випивав
червоний місяць.

І шпортався шелест
уст:
я хочу бачити
весну,
неторкану
ніким,
нічим,
пречисту!
Хоч буйна
буйна
ніч.

А він шалів —
баский
і норовистий
із ніздрів хмари
прям
і прудко
натягав
весняні віжки
в галоп
об березень
беріз
і берег
лісу.

Я вранці тільки
вздрів
набряклі груди
верб
і думав —
дівчину-весну
побачу,
та вітер уночі
у сад
привів
вагітну жінку.

ПІД ДОЩ

Чого не вічно
дощ
пшоном співа
в обличчя?
Хай вітер вимовля
слова,
ламає крила чорним
птицям.
А нам цим містом
з місяцем,
(як у пісні білолицим)
походити,
подумати
і знову мури полюбити.
І пити
з пальців нігті,
щоб по дощеві
похмелитись кухлем
уже
зжмурених петуній,
білим духом.

ЗНАК НА ЛОБІ

В ім'я сукровиці
і крові,
і крику
рук
до неба, —
я смаком
степу
на устах
і молоком
з грудей
Дніпра
клянущу,
клянущу
кривоязиких.
Вам щастя
хтось
в дірках
позичив:
без багрянлиць,
посохів
і вінка.
Це ж ви —
при сході
півнів
тричі
на хрест
хрестом
Христа,
батьків
і мову їхню,
і слова.

ТИ

Твої руки — дві вази
світла,
четверо очей любови на
устах
і заповідник пижма на
простирадлі.

Твоє тіло порито
метафорою,
де вмирають прохожі.

З-під світлиць твоїх
мрій
тече чорне молоко.

Ти живеш на жерделиці
сонця,
бо не знаєш початку
смерти.

Уночі розціловуєш спілий овоч
на місяці,
а білий кажан розгортає папороть
стегон.

І шкодують вулиці, що не лежали
на цаграх
твого тіла.

СТАРИЙ СТІЛ

Лягла пустиня
на чоло,
на чола ранені думками.
У скронях
знову зацвіло і пройденим,
і ще незраним.

Прослалось літо на
стопі,
на сивині на скатертині.
І ніч потрухла на
вікні,
а за столом ще скроні
юні.

І ріки й гори і
земля,
і лист гнилий на
роздоріжжі.
Уста колишуть немовля,
а чужий вітер
вікна ріже.

Усе чуже, чужий
і стіл,
та на столі напохал
щастя,

І стіл говорить все про
біль,
про незадумане
причастя.

БАЛЯДА ПРО ГЕТЬМАНА ІВАНА ЗОЛОТАРЕНКА

Д. Грушецькому

Я прочитав про
гетьмана
(тільки смерть його знає).
Його грім неживого спалив
у каплиці.
У грудях стирчала куля езуїтським
наперстком.
Я з переляку поклав місяць
на очі.
Крізь кімнату гула
Десна
(це річка іздавна правиця)
і несла синю кров
шелюгів.
У цей час задзвонило багато
дзвонів.
По церквах назбирали багато
грошей
і понесли їх на пошту.
А гетьман сидів біля
мене
і шукав своє ім'я
у грамотці.

НАТЯК

Ще в лютім бився хмиз
на вітрі,
а я весну на очах
м'яв.
Ще плями снігу бруком
квітли,
і чорний сніг за день
розтав.
Обнявся я з вагітною
вербою.
Куди іти і що нести
у світ?
Земля згвалтована
зимою,
а я терпітиму найдовший
вік.

ЗАЙДА

І знову неонові
гриви.
Вулиці дива.
Очі червоні у
коней.
Заздрощі неба.
Мури окаті із
меблів.
А ти лиш монета для
проститутки
і Божа помилка для
конституції.
.....

СТІНИ

У стінах глин і каменю
розпуки
закупиш світ і розум
Бога,
а думи гнуть кутасті
луки,
з тятів бездомного
порога.

Все наче брость, кажан і добрий
вітер,
а ти — ще біс і вихор на
чолі.
Із стегон випиваєш чорні
квіти,
бо чорні квіти рідкісні
в житті.

Ти — наче вчора сходив
виноград,
відлуння топить стиглі
грона.
У білім попелі зірки
горять,
в кутастих стінах пізні
дзвони.

ЧИН САМОТНОСТИ

Як перестій пустого
льоуху,
як без вікон стіни
у місті,
як пульсу у мертвого
трохи,
як зношені звуки у
пісні.

І скроні, як гільзи
очахлі,
і пальці — костриці
берези.
І дума самотністю
пахне,
а ночі занадто
тверезі.

Як сон павука, до
підлоги
нагнеться терезів
штильвага,
і руки самотність
підложить
навченими рухами
мага.

Як яма скорбот
домовини,
загробна покотиться
тиша.
Хтось злий із ночей
поробив
футляри, де вироки
пишуть.

Де духи із скарбами
крил
розірвуть печатані
груди
і звуки бісівських
сил...
у стінах потрусяться
губи.

ОБРАЗОТВОРЧА ХАТА

Цей храм і душі
череп'яні —
причина раптом
правовір'я.
Безликий бог і розум
п'яний
від карусель чієїсь
віри.

А думав — пасмо вод
живиці,
причал народження
наново.
Блискучі жаби у
криниці
і туалетна храму
мова.

А думав — плід мого
коліна
у вашім храмі попелис-
тім
приклонить муки земні
стінам
в молитві вашого
намиста.

Та лжетворець у ямах
тім'я
відчалив стопи від
землі.
І лжесвідчення
по стінах:
в полотнах білі
КУРВАЛІ.

КОБЗАР ІЗ КОБЕЛЯК

*Дорогому землякові
Г. Т. Кутастому*

Напився Ворскли на
обід,
і скроні пісні склав на
плечі;
і вічний чортик виліз
з печі —
на цвіркуна чавунний
плід.
Усе на звуки проміння
безсило;
із Кобеляк чумарку
сиву
і кобиняк у струни
заховав —
із кобзи віспу дуже
синю.
Із кахель струни сіли
в кухоль,
а зла личина в'їлась
в вухо,
аж до небес посухи.
І повінь, повінь аж
до сліз,
аж до лушпини гнідих
пальців.
Стукальці пальців
й очерет
і дума з медом дум
нехвальства.

БАТЬКО

Дивись но батьку!
Сади цвітуть.
Цвітуть сади,
Ти попрощав запалені
сади.
Вросло чоло у піт
намиста...
Переполохом світ
розлив
і згріб до серця чорне
листя.
І тільки руки склав на
мисник,
ті руки шашлями
побиті.
Тебе на цвинтарі
навмисне
на пам'ять каменем
накрито.
А Ти ж земля, землі
на пам'ять.
Ти навіть жив в її
раменах...
Тобі на груди камінь
ставлять,
той сірий камінь
безіменний.

ПРАДІД

Ця ніч, це ожеледиця
і мачуха пшениці.
Неначе чорна птиця,
спала піч.
І раптом світ ожив
на кахлях
із ожин.
На веретені предки по цівці
в пекло
гнали аж до прядки,
і тіпавсь каганець
як дідів дух.
На лутці місяць закручений
у капицю,
і пухла ніч неначе вчиняна
у ночвах.
І я присів до діда
на ослін.
Розумний дід, як стигле
поле.
Схилялись до вікна
і слухали
тополі долю.
(Земле, земле навіжена, забрала
діда до самого зерна.
Він так і пішов
із тобою під нігтями).
І дід розказував і міряв
предків:
від сволюка до Січі.
Христився тричі
і прадід вже

ХРАМ У ВЕЛЗІ

Він був ровесником
Адама,
невдала пам'ять —
душогуб.
Задушений дощами
камінь.
Амінь, і безхребетний
вуж.

До нього вже не йдуть на
прощу —
запросто стіни
поцвіли,
і цвіркуні восковим
мощам
сучать у черепах
вінки.

А ранком зайда згубить
очі,
очистить гроші до
гробниць,
і пограбує совіть
прощі
восковим фотом мертвих
лиць.

НАРОДЖЕННЯ СЛОВА

«...часто подибуємо людей байдужих і
неохайних до своєї мови й до мови свого
народу взагалі».

Б. Антоненко-Давидович.
«Як ми говоримо»

І ти росло так довго і боліоче,
ідучи з уст у пісню і гроби.
Ти благовісне, медяне й колюче.
Гнило як дуб і виростало як гриби.

Ти глум пережило і радість у пологах...
У ночувальниць вилизало рот.
Спиралося на милиці двоногих
і проросло у пристрастях скорбот.

Назвало іменем живуче чересло,
і заповідник виріс на кульбабі.
На чебреці тебе по світу рознесло,
у кам'яній — так хороше зачатій — бабі.

Ті здогади із уст пупов'язальниць,
вгадали сонце, землю і полин.
Назвали старанно мизинний палець...
Все обійшлося без Бога вин.

На світі є із слів благородумець,
із них він виріс, і їхнім був — царевич.
Є слово знайдене: «розумець»,
ним виявляється «богопомазаник» Церкевич.

ХРАМ У ВЕЛЗІ

Він був ровесником
Адама,
невдала пам'ять —
душогуб.
Задушений дощами
камінь.
Амінь, і безхребетний
вуж.

До нього вже не йдуть на
прощу —
запросто стіни
поцвіли,
і цвіркуни восковим
мощам
сучать у черепах
вінки.

А ранком зайда згубить
очі,
очистить гроші до
гробниць,
і пограбує совіть
прощі
восковим фотом мертвих
лиць.

НАРОДЖЕННЯ СЛОВА

«...часто подибуємо людей байдужих і
неохайних до своєї мови й до мови свого
народу взагалі».

Б. Антоненко-Давидович.
«Як ми говоримо»

І ти росло так довго і болюче,
іду́чи з уст у пісню і гроби.
Ти благовісне, медяне й колюче.
Гнило як дуб і виростало як гриби.

Ти глум пережило і радість у пологах...
У ночувальниць вилизало рот.
Спиралося на милиці двоногих
і проросло у пристрастях скорбот.

Назвало іменем живуче чересло,
і заповідник виріс на кульбабі.
На чебреці тебе по світу рознесло,
у кам'яній — так хороше зачатій — бабі.

Ті здогади із уст пупов'язальниць,
вгадали сонце, землю і полин.
Назвали старанно мизинний палець...
Все обійшлося без Бога вин.

На світі є із слів благородумець,
із них він виріс, і їхнім був — царевич.
Є слово знайдене: «розумець»,
ним виявляється «богопомазаник» Церкевич.

орел,
обнаживши сулицю:

то в Крим, де з терену
в татарки
очі,
то в ніч, де загорялись
вишки.

А ось на обоянці
пан,
і повні очі степу;
під ним
негнузданий тарпан.

Усе до ранку порубав:
татарина й
сирицю,
і запалив живицю в серці
бранки.

Палахкотіли степом
кураї.
Палахкотіли губи
бранки,
і він на дикому
коні
топтав катран
сідлистий.

І на Заворсклі вдарив
сохи
аж до чорнозему
занозів.

Сохло літо, спіло
жито.
Падав терен. Пахло медом
поле,
а на дикому коні золота
попона.

76

Через поле, через
степ,
через товариство,
і покинув полонянку
у чорнім намисті.

І дід розказував, а вітер
прав осику.
Він руки клав у дуги
слів.
В очах вже доспівав
паслін,
і сон мій сів до діда
на ослін.

АБСТРАКТНИЙ РЕЧИТАТИВ

І полонить тебе реп'ях
занозів,
де світляком закручений у гніт
пшениці:
увиваний, завиваний до таволги
косиці.

А вище вишні, на
покуті,
де пекло на полиці і
святі
драбиною у навзнак
свищуть
і падає лямпادا на догорілі
крокви
горем паляниць.

Де палій і нища врода
куріїв
в полумиску проклятої
сороки,
мороче вишивку у жаб'ячій
пивниці,
на дощаних, із нігтів,
літ.

Де іграшки із дичок —
груш,
просфорами прожиті
вперто,
повісились на жердці
пальців
перетертих.

Біжать і спотикаються
зовиці в тім'ї,
де розіпнуто обабіч

черепиці
солом'яний у півня
гребінь.
А місяць на леваді ловить
витрішки, —
жоне гусак вербу по
греблі.

На толоці дохлий
віл
і вбиті роги в небо.

Все перегони: і бублики
й ягнята,
у вікнах зорі жовтяниць.
Порожні пазухи
хортиць
і прехороші на запонках
куниці,
та рукава — неначе
паляниці.

Це знахарка і ніч,
сотенно
навіжена,
заміжня в щіпину
ліщини,
у саме око вціпила
порожньою
копійкою тернослив.

А попадинець мізинцем поре
небо,
де треба і не треба
упоперек
коронами гробниць.

У піхвах грому
тризна,

акафіст чорних
риз,
а решта неба в ситі,
і свекор спить
губами аж до призьби,
де заволок рожнатої
худоби
і ложка хати серед
неба,
серед чумацького
такого,
неначе виськали всі
віщі
із попелищ чиеїсь
тещі.

Неначе устриці
жердель,
завісні зорі падали
у постіль
списами в наперсток
хати
мого двору.

ВІДБИТИЙ КАМІНЬ

Цей присмерк пахоців
долини
у давню пору спробував
землі.
І щем зеленої підкови
знову
печать чолові вибив
давнини.

Погаслю і тихою ходою
долі
на мощах в'ється храм
дідів.
Запліднений і щастям,
і хулою,
розгортую білизну
тлінь до болю.

Лягає навзнак знак
батьків.
Несуть корогви вітер
і бур'ян,
де Прип'ять припинала
полуниці
і де Дністер виводив пугий
ятаган.

Тут первні іли
мак,
і радили жнива:
від погребінь аж до вінчання
липи.
Тут лепетала нерушена
дівця
у день невинного на вогнищі
Купала.

I полливли вінки навіяні із
рути,
від берега Добрині у Либедині
руки.

На цьому камені я берегом
відбитий,
на цьому березі позолені
дідів кістки.

ЖИЛАВИЙ ПОНЕДІЛОК

I

Як хрін натертий з гробу
віхтем,
як жійляник червоний
з квасом,
як понеділок склав на очі
кігті,
як у мерця на пальцях
засув.

II

А на очах прогоничі
і стіл.
Напохап кришені
потапці.
І дід лелека й дохлий
віл,
і збитий мисник чорним
пранцем.

III

І соволоч стерниння
в пожаріщі
(горів і чах язик святині),
і тічка псів на переспілих
динях,
і місяць сушняком на
вишні.

IV

Печерний місяць, жовтий
і старий,

як дим язичних
предків.
Мій дід посіяв білий
гній,
щоб мої руки і день
і ніч
були безсмертні.

V

І сон на попелі та на
свічках,
на золотому зубі
сонця.
І на щербині місяця
літак,
і виноград на місяці
повісився.
Густий і дивний
виноград,
як запах свіч у ямах
винниці.

VI

На камені, у роті, на
руках —
з людей і бомб червона
китиця.
І вуха в бомбі чують
прах
на поцілунку губ без
туловища.

VII

Біжать по небу
маяки,
(з людей і бомб глибока мідниця),

84

на блекоті, на прощі
хвої,
і листям люди Спасу
сиплються,
і дівчина дає невинність
під сосною.

Близький і дивний
понеділок,
як для дитини дивне слово
тисяча.

ПІДСЛУХАНІЙ НА ВУЛИЦІ МОНОЛОГ

Знаєте,
казка має
кінець,
як під сонцем
іній.

Ви кінський сон
лаштуєте,
інакше народжений,
нині.

Ради Бога,
не ловіть добрих
птахів
на вчорашніх
м'якинах
ночі.

Зерна треба,
справжнього треба
проса.
Не кладіть райські пальці
на очі.

Вас попросять показати
полумисок
обличчя,
а ви:
слава, слава! —
проти шерсті гладите
просто в вічі.

Так не личить!

Обличчя їхні рушниками
прикрашуєте,
а у них тільки висівки
нашого.

Уст ваших чув не
трохи,
а тим часом під Різдво
Гоголь
згвалтував нашу
Солоху.

Поезії ваші до *лямпочки*,
і лампади Сину Ізраїля —
нуль.

Ми ізгнані!
Вигнані!
Оце все, що чую
і чув.

Косою, косою б малоросів
під росу!

Поетів вивішать!
Нам було б
краще.

Не кардиналів,
не Папу
по стінах, а плякат треба
вивісити:
«Не за храми, не за
палати, а, як хорвати,
дбати».

У скриню заховати б
Добриніна.
Гльобус узнав би про
Україну.

Як то гидко,
ми будемо довго
підкидьками.

ЧЕРНЕТКА ІЗ БІОГРАФІЇ

Під Кобеляками на святого
Юра
гнали худобу на
росу.
Кажуть: для годиться, від злої
личини,
на гаразд, на добрий
подій.

Кукіль не сходив ще
у житі.
Повитуха нашептала живого срібла
у вухо
і положила мене під мальованим
сволоком.

Тоді вже не було дідів на
призьбі.
Не було молозива у
добузівки.
Не було плоду яблунь
у саду.
Не було скрині із Мамаєм
на ляді.
Не було рушників із птахами
життя.
Не було прогоничів у глибоких
віконницях.

Батько, у червоних
шараварах,
танцював гопака по всій
Полтавщині
з
Лікандрою,
а дід Василенко

(це по матері)
стругав ложки й ополоники.

Кінчили революцію.
Почали голод.
Конфіскували груди у
матері.

Лишився образ на
покуті
переляканих очей святого
Миколая.

Я жив солодом
клена
і постом пустих долонь
матері.

Батько закопав хліб
під
червону долівку
і втік
безсвіт.

Його усі святі перенесли
у дивний світ,
де всі
новонароджувались
із лантухами
на плечах.
Тут навіть Ісус Христос
був
житнім елеватором.

Мати ворожила цілу
ніч
воском по воді і
свічками
у дванадцятьох
дзеркалах всіх

апостолів.

А батька так довго
ніде не було,
і гнило
закопане пшоно десь на
топоці.

Мати виворожила
світ,
у якому жив батько
і думав про закопаний
хліб.

Тричі сходило
сонце,
і тричі заходило
сонце.

Мене мати принесла
у замерзлій
простині
на плечах,
де іржали залізні
коні,
і не ховали людей на
цвинтарі.

Так хочеться із
кимсь
поговорити про
«голод».

Сходили сонця кожного
дня
на базарі, а я вже вмів
просити хліба.

Мати пряла, пряла
ремінь

коромисла, яке зливалося із
ободом
місяця
біля колодязя,
із бідомом молока на
базарі.

Коли заходило сонце,
приходили
люди у шкіряній палітурці
і тикали
килим натканий із тонкого
поту.
Кололи безвинне долівки червоне
тіло.

Батько був стіною;
по ньому
плавали мандрики білої
глини,
а мати говорила до свого
Бога.

Люди у шкіряній палітурці
не знайшли
картопляної лушпини,
яку мати
заховала у пазуху переполоху,
а гроші
у припічок, звідкіля ми з братом
прийшли.

Тоді батько віддав світові
тіло,
а нам скатертину білу і
сказав:
застеляйте нею світ,
він колись буде
кращий.

І СОНЦЕ ЛЮДИНА

Позбирали помідори,
а сонцю
пашпорта так і не дали
до Об'єднаних Націй.
Мабуть, боялися
тепла,
(бо з чим дідько не жартує),
дивись
народиться любов,
і розтопиться
віск
обох облич.

МАТИ

Цей дзвін із небуденної
печалі,
початий лихом Божої
удачі.

Цей день все
переплаче:
криниці сонця й безвість
Бога.

Цей дзвін подібний Божого
порога,
він матері завдячний,
бо мати
переплаче.

МІЙ ЄРУСАЛИМ

На моїх долонях
плаче
білий голуб.

З очей упала гілочка
мірти
під самісінькі ноги
Воскресіння.

Ніхто не торкнувся
твоїх
уст
на Великдень.

Бог облачив тебе
у
поезію,
за яку ще раз
розіп'явся б
Христос.

Та сусіди,
із чорними ротами,
з'їли тебе
на забавах
солодких оргій.

Тоді розібрали
твої
золоті ворота
попід пахви
і без них тепер
голо,
як на долоні.

Нема на твоїй землі:
ні ослиці,

ні клечання з пальмових
віт.

Голою вербою
звикли вітати
свята.

Калина стигне
тільки у глибокі
морози,
на вціпілім камені
мого Єрусалиму.

БАТЬКІВЩИНА ПЕРША

Хоч не часто
витаєш
у покоях моєї самотности,
а таки
найсолодша пам'ять
твого тіла.

Радили розстріляти
солов'я,
а куди тоді діти
спомини
твоїх блідих, але теплих,
уст?

Ворон кряче про
сумління
після смерти,
а добро чайки
тільки при битій
дорозі.

МЕТАМОРФОЗА

★

Був привид.
Під ногами лежав
рай дитинства
із признаков цілющої
цикорії.

★

А я збирав метелики,
неначе прозу,
і я не знав, що то була
метаморфоза.

★

Я річку притуляв
до уст,
і я не знав, що то було
із найчорніших
чорне молоко
моєї лоскотальниці.

★

Я їв плоди посріблені
посеред ночі,
і я не знав, що то були
прадавніх
предків
очі.

★

Від ранку крав літаври
сонць,

і я не знав, що то ровесники
мого чола.

★

Я випивав цвіт трепетня
і не забрав
духмяність співу в коло крил.

★

Боявсь голічерева побоїщ
баштанів
і ріс напричіпки
шептусі
диких жеребців.

★

А батько скопував
грядки
у здухвині могили.
Я гладив,
гладив сивий степ,
а підо мною
діди і прадіди вродливі.

★

Узалиюбки відбили
груди
бабі кам'яній
на гніт,
у погріб огірків
і післи,
і я не знав, що то
були
кормильниці мої первісні.

98

★

Я для рогатки вибирав
кістки,
з покручених у кручі
стін,
і я не знав, що позолилися
вони моєї
ради.

★

Я в каганці поклавсь
більмом,
немов до місяця,
вичитував всю істину із частоколу
хутора,
і я не знав, що тільки люди
в Бога вічні.

★

Я плід роздав із
вишні
у білі руки хат,
і я не знав,
що гріх перетерплю за
первородний
рід
безглуздих вад.

★

Преобразивсь осокором
і милістю
у просторі первісности,
не знаючи,
що то було причастя
дійсности.

99

★

І бився каменем об груди
яструба
чесницею, і я не знав, що
птиці
кінців не знають
шибениці.

★

В обіймах був пологів
ночувальниць,
і я не знав, що то
кінець
життя метеликів.

ПОКІРНА ВУЛИЦЯ

Покірна вулиця
лежить —
ані руш.

Вечір спішить
загорнутися
в сонце,
як любий
у тепле тіло дружини.

Покірну вулицю
притоптали
до землі
на майбутнє дітям,
що будуть переходити
червоні семафори.

КОЛИСКА

Моя вода — цілюща
Україно!
Тебе не знав ні в молоці
ні в Спасі,
а тільки страсті й муки
пристрастей
були найкращі.

Небогою для Бога
Либідь не була.

Мої сліди до тебе
йдуть,
немов зловіща врода до порога
Лелі.

Страшним стає побачити
тебе
під череслом Дажбога.

ПАСХАЛЬНЕ

Стогнала і ворушилася
весна
зеленими губами.

Просилися святі, а їх несли
прелати.
Займався день і догоряла
хата.

Мадонни плакали
в платки.
Явився Бог. Посвячені
паски.

Явився Бог серед села,
неначе та
гора,
і заговорив словами:

«Чи ти зійшовсь зі мною?»

Ні!

Бо більше гав ніж листя
в лісі!

Ні!

Бо замісили кров по
лікті

і просять їсти!

Ні!

Я стану рибою і розкажу
вам про
утопію.

ЛЮДОЇДСТВО

Білий осокір
крикнув
на все село.

Багатіли суховії
на погруддях
озимини
і соняшничіння.

Під лампачем
постило
сухими руками
бадилля.

Не було кому
мерти.

Осокір кричав
на весь світ.

У драглях найшли
нігті
малої дитини.

Прийдеться
мститися
ще
з того світу.

ВІЙНА

Ревла земля,
як буйвіл
на припоні.

Біля нашої хати
була війна.

Казали старі люди:
це по книзі,
у ній так написано.

Повбивали у землю
дерева,
а з людей
виросла трава.

Я пішов у поле,
зробився жайворонком.

Недаром Бог
живе у небі.

ДЯДЬКО

Пили горілку
і ламали
у дядька одвірки.

На небі було
весілля, —
сонце вибивало
у бубон.

На очах вишні
в червонім
намисті,
застрелили
дядька.

Чорна Маруся
забрала
смушеву шапку.

На дядькових грудях
виріс
синій, пресиній
паслін.

ХИМЕРНІСТЬ

Отой перебендя, як личить
музйці,
не закинув руки на
полицю.

Таким дивним, дивним...

Крикнув
і не схотів бути.

Йому очі випікали
гармошкою.

Брав сніп вівсяних
пальців
і витіпував струни на березі
денця із кобзи.

Брав у руки
губи
(до крові)
і балакав із землею,
яка пахла
дідами.

Брав очі у пучки,
(до сукровиці)
і виплакував життя
із огріхів
прадідів.

ПОЛІЛЬНИЦІ

Золотоустий півень
кинув
соняшник на кілок
і хорали
поїв із ризи напередодні
тинів
і глечиків тризни.

А у полі справляв
вітер поминки.

І поховали гагілку
у почестях гармошки
товстоп'яті
дівчата
на кагатах солодких
буряків.

ПРИХІД

Земля не наймит —
винахідник!
Міль прожила літо
і досить.
Можливості цвинтарів
по нашому боці.

Земля вилічить,
і станеш,
як перед початком
святости.

Нема шансу
пророкам.
Необхідно ночувати
у готелі
з вигодами басейнів
і дівиць.

О святцю! Ти обіцяв прийти
калиною,
точнісінько як ми
вірили,
а для тебе місця хоч
запали.
Згвалтував усе, що походило
від твого
обличчя.

Блакитні уста і золоті
псалми
не ростуть без вічних
мук.

О святцю!
ми так вірили, що китиця
калини
була наша надія.

ПРОВОКАЦІЯ

Народитися
це майже провокація,
робиться
без будь-яких консультацій.

Пробуєш пережити
причину
свого появлення.

У Бога треба повірити
обов'язково,
інакше немає шансів
на вічність.

Кажуть, що апетит
до вічності
починається
при заході сонця.

Діти розкажуть
решту.

НАШЕ СПАСІННЯ

Ми наче всі
з одного дерева,
але
наше спасіння —
коли
зненавидимо
проститутку
старшого брата.

Тоді покуштуємо
тіла
власної гідності.

ВИЗВОЛЕННЯ

По вулиці ходили
пішки літаки
і гніздилися,
 гніздилися
череваті бомби,
перекупки,
немов би.

Купище із черепиці,
 цегли
та сіреньких германців
називалось Нюрнбергом.

Тут знайшли годинник
і Гітлера —
нещастя людства.

Горіло каміння,
з якого був зроблений
«Майн кампф».

Приковіяли
із білими зорями
вагітні танки.

Не всі були визволені.

У звіринці зарізали
монгольського верблюда,
наїлися м'яса,
і світ знову став
занадто прикрим.

ДИТИНСТВО

Ти десь забулося босі
ноги...
Тепер я ходжу в зашнурованих
чобітьях
величезного міста, далеко
далеко
на лелечинім крилі.

Тільки гудина міста мене
знає
вулицями.

Тобою торгував
світ:
м'ясом і виноградом
сирен.

Ти шукало друзів
і родичів
на попелищах,
а їсти таки хотілося.

Пам'ятаєш дитинство,
коли
тебе уродливий німець
качав
підковами чобіт
по колишньому
проспекті Карла Маркса?

Було байдуже, бо в животі
уже лежав
кусочок житника.

Ти котилося уздовж
світу
аж до Америки.

НИЗЬКІСТЬ

Ми так хочемо —
на наших чолах
ознак
хробаків.

Коли по нас ходять,
кричимо,
що нам болить.

На наших грудях
ознака кипима,
який простягнувся
до золотого замку
холуїв.

У Чистий Четвер
треба умом
вимити тіло.

ЛЮБОВ ДО ЧОГОСЬ

Кудись ти відійшло і забрало
богів кохання.

Ти далі вживаєш мою
подушку,
а я думав —
кінець.

Перший поцілунок і було б
досить.

Покинь!
Уста хочуть синього
воску,
а ти ходиш із моїм
ціпком
і нагадуєш життя.

Чого ти добра?
Я ж зарізав його на твоїх
очах!

Ти ж свідок.
Один раз усі пробують.

Відцокаю годинник,
що ти подарувало
на день народження.

Зараз дванадцята.

БАТЬКІВЩИНА

Віки ти прожила без мене.
Я тільки знав твоє ім'я.
Клечання свіже і зелене —
і через нього мучусь я.
Безумно так і лободинно,
як зникаюча трава.
Земель екзотики дитина,
і тільки в метриках ім'я.
Болюче слово — я твій син,
онук покірного Дажбога.
Уста й чорнозему полин.
Яку я виберу дорогу?
Вже очі глибше домовини.
Я з дивним іменем людина.

ІЗ ПАМ'ЯТІ

Я викрав окіст війни
із книжки.
Пам'ять, мов одоробло,
повела мене за поли пальців.
Батько ніс лопату.
Знявся огар
і поніс червоний
признак річки.
Догоряла земля.
Ми топтали попіл
бронзових птиць.
Сонце було вище
водоспаду полудня.
Батько ніс лопату.
У недокопанім окопі
просився солдат
і не пускав слизьких
кишок із рук.
Німець, людяно,
нагородив його
кулею,
а ми з батьком
чорною ковдрою —
страдництвом його
предків.

ЗЕМЛЯКИ

Вони були побиті
віспою —
гречані лиця до
зарізу.
Чавунні чола дикого
настою,
і губи сковані
в залізо.

Вони були побиті
віком,
узором залишків
сулії.

Вони розкопані на
випук
із рис знайомого
Трипілля.

Вони здавалися
мені,
неначе я їх бачу
знову
у першій томі давнини,
коли в Кентакі
вчув я їхню
мову.

КРАЇНА

Якби не Ти
не було б панахид.

Народили у такій
КРАЇНІ.
Ти добра, як білий
налив яблуні.
Крім поезії — кращого
не зазнала.

А таки ходжу
до церкви
із ТВОЄЮ майбутністю,
бо Твої діти
часом
ходять по воді.

Твоє у дорозі.
Я відійду хідником
до порога
Твого щастя.

Відвідуючи одне підприємство у Кентакі, я зустрів земляків з України, які відвідували атомний центр. Вони не знали, що я українець, і говорили між собою по-українськи. А коли я до них звернувся, то до мене говорили по-англійськи і по-російськи.

МИТАРСТВО

Ти так митнуло
моїм дитинством,
що континенти
стали хатою.

Доле, невже тобі мало
моїх батьків?

У моїм роді ніхто
у Бога теляти
не з'їв.

Є більше добра,
мабуть, тому
ще існує
світ.

ПІД ДИКИМ МУРОМ

Усе, прилюдно, випалили зілля
у колесі запряженого сонця.
Відшукана, на попіл, м'ята згине
в панікадилі бань одним віконцем.

Невимовно, до уст присяде янгол;
напошепки наврочить ніч сурелів,
щоб до кончини осуд прагнув
на воскресіння м'ят із рук жерделі.

На що покласти пісню? Диким муром,
ще на прищепах витекла живиця...
І наживилося прийдешне миром
до полум'я в запаленій жар-птиці.

Неначе був і більш немає пальців...
Не так співала іволга на свято.
Весілля загуде у чорній балці,
де недородків буде всіх розп'ято.

ЖИВОГЛАЗ

«...яке чудове слово "живоглаз"»
Із листа Е. Андієвської

«Не степами і не горами
простяглася твоя географія»
Ю. Тарнавський

Росте шпориш із глею
муки,
крізь бунт доріг і знов
до мене.
Полощуть зорі сині
звуки
осокористим листям
неба.

На віхах стигне зав'язь
сонця,
пожухло вмито град
ожин...
Росте восковий з диму
місяць,
встає із стін окатий
тин.

Я світ чолом кладу
на руки.
Очима землю п'ю
з долонь,
і гнуться руки в сині
луки
з-під хмар захмареним
крилом.

Я в страстях ніч ношу
свічками,

насуканих в разок
вітрів;
ношу світами голову,
мов кару, —
мене не все, і я не всіх
перетерпів.

Мій світ збудований
із міту,
із цегли доброго
добра.
Дороги медом чорним
зливо,
до храму білого
Христа.

Я йду у папороть
ліхтарень.
Збираю піну
блекоти,
іду крізь сито жовтих
тіней
у попіл печищ
і туги.

По вінця в око влито
вікон.
На мурах чахне світла
сказ.
Умита тиша злитим
літом.
За мною ходить
живоглаз.

Він ходить пошепки
світами,
світанком пошестей
чола.
Пророче віщими

руками
і в камінь вращує
уста.

Він здавна врочить
всі дороги:
від п'ят землі аж
до дерев.
Росте шпориш із білої
тривоги,
крізь камінь бруків
до людей.

А живоглаз у ноші
стін
колісьми коливо кладе
на бруки.
Вінки сплітає
із віків
чолові проростом
на муки.

Вмирають духи довгих
тіней.
Теплиться в стінах охри
слід.
Фата жасмину, літній
іній...
Живе мертвецьки
живопліт.

Тут мир із каменю
густого
загляганий в долоні.
І я зробивсь бізоном
чорним,
щоб живоглаз не зглазив
долі.

І я плетуся хмелем
диким,
у клоччя фар і гноття
диму,
і б'юсь об мурів мокрі
чола
із глин віків чужого
дива.

Біжу я в ніч благоро-
зумну,
де впився вулиць чорний
джаз.
Тут все зажурено
ажурно,
й безжурно газить
живоглаз.

Чаклун пестить пустинний
сон
близьким крилом із
околоту,
і жне з очей гіркий
паслін, —
з моїх очей — скорбот
роботу.

Обмаю мало мила
ночі;
зола змива з очей
шпориш.
Злились бруси в шпалерні
очі,
з-під вій загострених
горищ.

Там стосам скапки колять
час.

Там ринь зубів і жменя
лик.

Там гуж стягає
живоглаз,
і світлом стогне
домовик.

Світ живоглазом ліг на
віка.

Повіки сохнуть цвітом
пижм.

Чужі вітри. Кого
зустріти?

Кому розлить з очей
шпориш?

Потоком патока
пливе
землистим пасмом шин
шипшин,
із уст росте шпориш
доріг,
вінком думок на лядах
днин.

Куди пливе мій цвіт
жердель,
У попіл стернь чи поле
вікон?..

Розбитий вітер, без
вудил
щербить вогнем вишневі
крики.

Кружляє пам'ять в синь
терно́слив.

Жовтіє в пригорщах
буркун,
а живоглаз ковшем

праночей
несе у сон гіркий
канун.

Там тало сонце в гомін
гички,
через пирій в обруч
діжок.
Горіла біла зводів
мичка,
панахав гул із дул
кілок.

І жали трави кров на
крисах,
із брил брилів на болі
брості.
Лилися китиці на
крики,
і чад на чаполоч
у млості.

Там плив шпориш через
толоку,
толочено у кручі
вух.
Курай ламавсь на зойкі
звуки,
і дуги куль на руки
мук.

Палало полум'я на
жостір,
з-під дека блях у синьку
лоз.
І пахла віхтем призьби
постіль,
і дум нездуманих
мороз.

Рипіли райдуги
сириці,
в замісі пороху
і тіл.
І сливи падали на
глиці,
на шанці криків...
частокіл.

Шпориш під гострими
шипам
ніс хліб і сіль назустріч
ніг.
Пряжки маніжились
богами,
і череп ріс на повний
зріст.

Мололась млосно
магара
в кіт'ях остистих
паляниць,
стернисто пражилась
весна,
я ріс із піл катранних
птиць.

Там пахло предком між
тумани,
із-під ціпків і торб
могил.
У дзвонах пам'ять
поминалась
із рос, забутих просом
днів.

Наперекір тяжким
рукам

липись чарки у чари
дум.
Пливла Самара
в буднях
і вивсь із вій солоний
сум.

А грейдер чоботом
будив —
бубнявий белебень
прокази.
Я пив бузковосиній
дим
і ріс гільцем для
живоглаза.

І на весіллі із
щириці
картато пахнув
коровай,
і я збирав із зір
кострицю
та йшов горілиць в дивний
рай.

Я запрягав пахвистий
вітер
у тихі гарби білих
слив...
І так навіки б
утопити б
у груди скошений
полин.

Та руки, шепотом
долоні,
звели мій сон в густий
шпориш.

Вихрили в степ червоні
коні,
і попіл струшував
какиш.

В гробах горещ горіли
крокви,
у ливні олива
й маслин.
Червоних коней чахли
кроки
на ребрах лат і тінях
стін.

На оболоні із
вибоїн
росли з болота
ободи.
Обдертим літом на
долоні
мій живоглаз підвів
шляхи:

туди, де прялась
дятловина
крізь піт шафранної
саги,
де німо шелюгом
котились
піски із післи по
жазі.

Де зяб зірок зубрив
вервеку
в далеку колію
коліс,
де з даль шляхи, немов
жінки,

чесали світ із довгих
кіс.

А живоглаз радів на
кутніх,
крізь пута брів вузьких
зіниць
і жив на вінничі із
купна,
на ріллях зораних
облич.

Млини мололи землю
в плечі,
і бились крила жаром
дранки.
Стогнав завізно біль
дзвіниці
з-під люшень груш у галич
валки.

Там блят гармат ламавсь на
латах
в карбіж доріг із
дерези,
але із плосконі
урода
мене манила у
світи.

І наче звінчані
чепіги,
несли воли рогатки
віт.

І пилом попрані
попруги
штильвагу важили
у світ.

Там сонце слало жовч на
жито,
мов живоглаз у глей
слова.

І бились хвилі недопиті
розчервонілого
Дніпра.

Учора тут тутешність
соли
садила будні босих
днів.

І повні скроні гущі
льону
росли на гривах білих
хвиль.

І тут востаннє на
причалі
піски ячали на
чоло.

І тут востаннє
умочались невинні вилиці
в Дніпро.

І тут востаннє понад
плавом
сорокопуди вили
в'язь,
і в ніздрі сірки
наливалось,
де праживсь жахом
живоглаз.

А я на цівці
мотовила
проплівсь крізь засіки
зоні,

де живоглазу темна
сила
дала устам із сліз
води.

Млини і далі, як
воли,
без вітру тихо
ремигали
все ближче й ближче
до землі.

Лише скрипіли сухі
втулки,
соняшничинням лущивсь
світ,
і гускли груди від
напруги
в печать некованих
копит.

Лишались стопи тяжко понад
Россю.
В Дністрі лежала вужем
муть

і Збруч, не тихий,
переносом
сукав рукав в незнану
путь.

І раптом камінь
стріміловий
прокинувся у ветхий
Львів.
Незрілі дива
полюбовні
зиркнули радо в вічі
мрій.

Дивився Лев на цвіт
жердель,
(тієї радості не зрозуміти).
Слова лилися без
вітрів,
і в тінях хвойної
киреї
прадавній прадід
бовванів.

На тапчані топір
і взір,
маслак із кости
скита.
Бескид не степ. І снівся
піл
в обіймах г'ляганой
скирти.

Хай легінь парубком
не злине,
та крис нагадував
брилі.
Зате із мови пере-
веслом
в'язався я у сніп
рідні.

І доля чинена
здаля,
поза Самарою й
Дністром,
ростила в пазусі
гілля,
наламане моїм
чолом.

Пірнало сонце в ад
на свято,

у петлі шпал і зашморг
рук,
і дух збивала рейнська
м'ята
і тали рейки вухом
вслух.

Іржали зуби по
залізу.
Зливалась папороть
у замки.
Замками цокав вечір
пізній
на брязкіт дуг вагонних
лямків.

Шавчав помовкло кіхоть
звуків
вузького гуркоту
коліс,
і заіржали дзвони
круків
у світ прокажених
завіс.

Надвечір бив кажан
дахи.
На черепиці ріст
кудель.
Куди загналися
шляхи
Дніпром розгнузданих
вудил.

Росли коромислом
недуги
в обродьках губ і торбі
спин.

Волали в чолах очі
дужі
з-під весел білих
сил.

Місилось небо в білі
клунки.
(Чиїх унуків в бруках
слід?)
Цей плід у вічних
муках
бреде в русяві
порятунки.

Закрила сонце свастика
колюча,
болюче снівсья сон
саги,
а живоглаз грудям
нав'ючив
з пожару прісної
туги.

Гриміли брами, бруд
і дріт.
Стікало небо в мокрі
тюки.
За дротом ріс гнотяний
рід:
прищепи степу — сірі
внуки.

А небо ратицями
грому
кололось в тисячу
сторін.
Старі звичаї рештків

роду
іти упопуть всіх
вітрів.

Ти, живоглазе, з жовчі
жита.
Життя у світі
навкруги.
Ти покосив горби
нажиті
дідами з чубом
окуги.

ЗМІСТ

7	Білі теми
9	Із білих тем
10	Продовження теми
11	Із білих тем II
12	Із білих тем III
13	Із білих тем IV
14	Тема V
15	Із теми VI
16	Тема VII
17	Із білих тем VIII
18	Тема: пісок
19	Тема: ніч
20	Осіньна тема
22	Ще осінь
23	Ще одна зима
24	Віхола уночі
25	Постіль
26	Посиденьки
27	Добриня
28	Міський сад
29	Осіній сон
30	Під шпитальний вечір
32	Гуцул
33	Із простору
34	Бурлака
35	Дощовий настрій
36	Мій Христос
37	Майже новорічне

38 Вчора
39 Полудень
40 Вечір
41 Остання зустріч із поетом
43 Натюрморт
44 Береза
45 Народний Христос
47 Колишне
48 Пропасниця
49 Громи
50 М'ятно пом'ято
52 Я тебе бажав
53 Не баляда
54 Любов на продаж
55 Уроки
56 Задушене місто
57 На Йордані
58 На другий день
60 Під дощ
61 Знак на лобі
62 Ти
63 Старий стіл
64 Баляда про гетьмана Івана Золотаренка
65 Натяк
66 Зайда
67 Стіни
68 Чин самотности
70 Храм у Велзі
71 Народження слова
72 Образотворча хата
73 Кобзар із Кобеляк
74 Батько
75 Прадід
78 Абстрактний речитатив
81 Відбитий камінь
83 Жилавий Понеділок
86 Підслуханий на вулиці монолог

88 Чернетка із біографії
92 І сонце людина
93 Мати
94 Мій Єрусалим
96 Батьківщина перша
97 Метаморфоза
101 Покірна вулиця
102 Колиска
103 Пасхальне
104 Людоїдство
105 Війна
106 Дядько
107 Химерність
108 Поліпниці
109 Прихід
110 Провокація
111 Наше спасіння
112 Визволення
113 Дитинство
114 Низькість
115 Любов до чогось
116 Батьківщина
117 Із пам'яті
118 Земляки
119 Країна
120 Митарство
121 Під диким муром
122 Живоглаз